

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ, સમક્ષ

ફોજદારી અપીલ નં. ૧૭૩૪/૨૦૦૫

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એસ. વી. પિંટો

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા.
૨	પત્રકારને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

રામસિંગભાઈ અબ્દાભાઈ વસાવા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

ઉપસ્થિતિ

અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ વતી શ્રી બ્રિજેશ કે. રામાનુજ (૯૮૯૮)

સામાવાળા નંબર ૧ વતી સુશ્રી જીર્ગા ઝવેરી, એ.પી.પી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એસ. વી. પિન્ટો

તારીખ: ૧૬/૦૪/૨૦૨૪

મૌખિક ચુકાદો

૧. વિદ્વાન સ્પેશિયલ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ નં. ૫, ભરૂચ (હવે પછી "વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ" તરીકે ઓળખાશે) દ્વારા સ્પેશિયલ કર્પ્શન કેસ નં. ૬/૧૯૯૯ માં તારીખ ૩૦.૦૭.૨૦૦૫ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા દોષસિદ્ધિના ચુકાદા અને હુકમ વિરુદ્ધ અપીલકર્તા દ્વારા ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૪ હેઠળ આ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તાને ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ (ત્યારબાદ "પીસી એક્ટ" તરીકે ઓળખાશે) ની કલમ ૭, ૧૩(૧)(ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવ્યા છે.

સરળતા, સ્પષ્ટતા અને સંક્ષિપ્તતા ખાતર અપીલકર્તાને ત્યારબાદ મૂળ કેસ મુજબ આરોપી તરીકે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૨. કેસના રેકૉર્ડ પરથી સામે આવતી સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૨.૧ આરોપી નબીપુર પોલીસ સ્ટેશન, ઝાનોર બીટમાં આસિસ્ટન્ટ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર, બકલ નં. ૧૧૩૭ તરીકે ફરજ બજાવતા હતા અને રાજ્યસેવક હતા. નવીનગરી, ઓરપાતર, ઝાનોર, તાલુકો અને જિલ્લો ભરૂચ ખાતે રહેતા ફરિયાદી મેલાભાઈ મોહનભાઈ વસાવા બસ સ્ટેન્ડ પાસે છૂટક માછલી વેચવાનો ધંધો કરતા હતા અને તારીખ ૨૧.૦૧.૧૯૯૯ ના રોજ સવારે આશરે ૧૦.૦૦ વાગ્યે બાબુભાઈ વાલીભાઈ અને તેમની બહેન માછલી ખરીદવા આવ્યા હતા અને એક કિલો માછલીનો ભાવ પૂછ્યો હતો અને તેમણે કિલોના રૂ. ૬૦/- જણાવ્યા હતા અને તેઓએ એક કિલો માછલી ખરીદી હતી. અડધા કલાક પછી, હોમગાર્ડ બાબુભાઈ તેમના ઘરે આવ્યા અને તેમને કહ્યું કે તેમણે માછલીના વધુ પૈસા લીધા છે અને માછલી ઓછી આપી છે અને ધમકી આપી કે તેઓ તેમની સામે પોલીસ કેસ કરશે. આશરે ૧૧.૩૦ વાગ્યે મહેશભાઈ નામના એક પોલીસ કર્મચારી તેમના ઘરે આવ્યા અને તેમને કહ્યું કે આરોપી તેમને બોલાવે છે અને તેઓ ઝાનોર બસ સ્ટેન્ડ પાસે આવેલા પોલીસ ગેટ પર ગયા. આરોપી તેમને મળ્યા અને તેમને કહ્યું કે બાબુએ ફરિયાદ નોંધાવી છે અને તેમને નબીપુર જેલમાં જવું પડશે અને કેસ પતાવવા માટે રૂ. ૧૦૦૦/- ની રકમની માંગણી કરી હતી. રકઝક બાદ રકમ રૂ. ૭૦૦/- નક્કી થઈ હતી અને તેમની પાસે રૂ. ૫૦૦/- હોવાથી તેમણે આરોપીને રૂ. ૫૦૦/- આપ્યા હતા અને જણાવ્યું હતું કે બાકીની રૂ. ૨૦૦/- ની રકમ પછીથી ચૂકવવામાં આવશે અને તે સમયે આરોપીએ તેમને

શનિવારે સાંજે ૦૬.૦૦ વાગ્યા સુધીમાં રકમ ચૂકવી દેવા જણાવ્યું હતું. ફરિયાદી ગેરકાયદેસર અવેજની રકમ ચૂકવવા માંગતા ન હતા અને તેથી, તેમણે એ.સી.બી. પોલીસ સ્ટેશન, ભરૂચ ખાતે ફરિયાદ નોંધાવી હતી જે તારીખ ૨૩.૦૧.૧૯૯૯ ના રોજ સી.આર. નં. ૨/૧૯૯૯ થી નોંધવામાં આવી હતી. ટ્રેપ ગોઠવનાર અમલદારે પંચ સાક્ષીઓને બોલાવ્યા અને એન્થ્રેસીન પાવડર તથા અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પનો પ્રયોગ કર્યા બાદ પંચ સાક્ષીઓ અને ફરિયાદીને તે સમજાવવામાં આવ્યો, છટકું ગોઠવવામાં આવ્યું અને તારીખ ૨૩.૦૧.૧૯૯૯ ના રોજ આરોપી ઝાનોર પોલીસ ગેટમાં હતા અને તેમણે ફરિયાદી પાસેથી રૂ. ૨૦૦/- ની ગેરકાયદેસર અવેજની રકમ સ્વીકારી અને પૂર્વ નિર્ધારિત સંકેત આપ્યા પછી રેઇડિંગ પાર્ટીના સભ્યો ધસી આવ્યા અને આરોપી રંગે હાથે ઝડપાઈ ગયા. સંબંધિત સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા બાદ અને પંચનામું કર્યા પછી તપાસ કરનાર અમલદારે સેશન્સ કોર્ટ, ભરૂચ સમક્ષ ચાર્જશીટ દાખલ કરી જે સ્પેશિયલ કરપ્શન કેસ નં. ૬/૧૯૯૯ તરીકે નોંધાઈ હતી.

૨.૨ આરોપીને યોગ્ય રીતે સમન્સની બજવણી કરવામાં આવી હતી અને આરોપી વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ હાજર થયા હતા અને ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૨૦૭ હેઠળની પ્રક્રિયા બાદ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આંક ૫ પર તોહમત ઘડવામાં આવ્યું હતું અને આંક ૬ પર આરોપીનું નિવેદન

નોંધવામાં આવ્યું હતું. આરોપીએ તોહમતની તમામ વિગતોનો ઇનકાર કર્યો હતો અને ફરિયાદ પક્ષનો સમગ્ર પુરાવો રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવ્યો હતો.

૨.૩ આરોપી સામેનો આરોપ સાબિત કરવા માટે ફરિયાદ પક્ષે નીચે મુજબના મૌખિક પુરાવા રજૂ કર્યા હતા.

ક્રમ નં.	ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી	વિગતો	આંક
૧	૧	મેલાભાઈ મોહનભાઈ	૧૦
૨	૨	નીતીશ રાજસિંહ સોલંકી	૧૩
૩	૩	શંકરભાઈ અંબાલાલ પટેલ	૧૫
૪	૪	પ્રતાપભાઈ ખટરિયાભાઈ	૧૮
૫	૫	ડૉ. વિજય પટેલ	૨૧
૬	૬	દિનેશભાઈ સુમરા	૨૨
૭	૭	એન. બી. કોરલવાલા	૩૪
૮	૮	આર. એલ. પરમાર	૪૯

૨.૪ આરોપી સામેનો આરોપ સાબિત કરવા માટે ફરિયાદ પક્ષે નીચે મુજબના દસ્તાવેજ પુરાવા પણ રજૂ કર્યા હતા.

ક્રમ નં.	વિગતો	આંક
૧	કાર્યવાહી માટે મંજૂરીનો આદેશ	૧૪
૨	ફરિયાદ	૩૫
૩	ચદી.	૩૬
૪	જમી ચાદી	૩૭
૫	પંચનામા	૩૮
૬	ધરપકડ પંચનામા	૫૦

૨.૫ વિદ્વાન એ.પી.પી. દ્વારા આંક ૫૧ પર કલોઝિંગ પુરસીસ રજૂ કર્યા પછી ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું આગળનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું, જેમાં આરોપીએ તમામ આક્ષેપોનો ઇનકાર કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે તારીખ ૦૨.૦૧.૧૯૯૯ ના રોજ હોમગાર્ડ યાકુબ ઉર્ફે બાબુભાઈએ ફરિયાદી વિરુદ્ધ ફરિયાદ આપી હતી જે બિનહથિયારી કોન્સ્ટેબલ મહેશભાઈ લક્ષ્મણભાઈ પ્રજાપતિના હસ્તાક્ષરમાં લખવામાં આવી હતી અને ફરિયાદીને બોલાવીને તેમનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદીના સસરા મોહનભાઈ અને ફરિયાદીની બહેન મહેબૂબાબેન પણ હાજર હતા અને તેમના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા અને એકિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ, ભરૂચ સમક્ષ ફરિયાદી – મેલાભાઈ, તેમના સસરા મોહનભાઈ અને તેમના સાસુ અમૃતબેન

વિરુદ્ધ ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૧૦૭ હેઠળ ચેપ્ટર કેસ નં. ૧૨/૧૯૯૯ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. કેસ દાખલ થયો હોવાથી ફરિયાદી ગુસ્સે ભરાયા હતા અને આરોપીએ કોઈ પણ રકમ લેવાની ના પાડી હોવા છતાં ચલણી નોટ બળજબરીથી આરોપીના હાથમાં પકડાવી દેવામાં આવી હતી અને તેમની સામે ખોટો કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે. આરોપીએ પોતાના કેસના સમર્થનમાં બચાવ પક્ષના સાક્ષી ચાકુબ વલી ઇસ્માઈલની પણ તપાસ કરી હતી.

૨.૬ વિદ્વાન એ.પી.પી. અને આરોપીના વિદ્વાન વકીલની દલીલો સાંભળ્યા બાદ, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીને દોષિત ઠેરવી પીસી એક્ટની કલમ ૭ હેઠળના ગુના માટે એક વર્ષ અને છ મહિનાની સખત કેદ તથા રૂ. ૨,૦૦૦/- નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો ત્રણ મહિનાની સખત કેદ, અને પીસી એક્ટની કલમ ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતા કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળના ગુના માટે એક વર્ષ અને છ મહિનાની સખત કેદ તથા રૂ. ૨,૦૦૦/- નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો ત્રણ મહિનાની સખત કેદની સજા ફટકારી હતી. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે બંને સજાઓ અલગ-અલગ ભોગવવાનો હુકમ કર્યો હતો.

૩. સદરહુ દોષસિદ્ધિના ચુકાદા અને હુકમથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને આરોપીએ મુખ્યત્વે એવી રજૂઆત સાથે હાલની અપીલ દાખલ કરી છે કે આરોપી નિર્દોષ છે અને તેમને ખોટી રીતે સંડોવી દેવામાં આવ્યા છે તથા વિવાદાસ્પદ

ચુકાદો અને હુકમ તથ્યો તેમજ કાયદાની દ્રષ્ટિએ ભૂલભરેલો છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતો મુજબ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કર્યું નથી અને તેનાથી ન્યાયનો અન્યાય થયો છે. ફરિયાદ પક્ષ કાયદેસરના, વિશ્વસનીય અને અકાલ્પ્ય પુરાવા દ્વારા કેસ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે અને બચાવ પક્ષ સંભવિત બન્યો છે તેનું મૂલ્યાંકન કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદ પક્ષની તરફેણમાં બચાવ પક્ષ વિરુદ્ધ અનુમાનો લગાવ્યા છે અને ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા હોસ્ટાઈલ જાહેર કરાયેલા તથા બચાવ પક્ષના કથનને આંશિક સમર્થન આપનારા ફરિયાદી પર આધાર રાખીને કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરી છે. પુરાવામાં એ રેકૉર્ડ પર છે કે પંચ સાક્ષીએ ફરિયાદી અને આરોપી વચ્ચેની વાતચીત સાંભળી ન હતી અને ચલણી નોટ આપવાની ઘટના જોઈ ન હતી અને પંચ સાક્ષીની જુબાનીને સમર્થનની જરૂર છે પરંતુ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે તેનું મૂલ્યાંકન કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ છે. કેસ ચલાવવાની મંજૂરી પણ કાયદેસર અને માન્ય નહોતી કારણ કે તે વિચારણા કર્યા વિના આપવામાં આવી હતી અને ફરિયાદ પક્ષના કોઈ પણ પુરાવા દ્વારા માંગણી, સ્વીકૃતિ અને રિકવરી સાબિત થતી નથી. વિવાદાસ્પદ ચુકાદો અને હુકમ રદ થવા પાત્ર છે અને આરોપીને તમામ ગુનાઓમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકવા જોઈએ.

૪. અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી બ્રિજેશ કે. રામાનુજ વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી દેવાંશ કક્કડ અને સામાવાળા રાજ્ય માટે વિદ્વાન એ.પી.પી. સુશ્રી જિરગા ઝવેરીને સાંભળવામાં આવ્યા. વિવાદાસ્પદ દોષસિદ્ધિના ચુકાદા અને હુકમનું અવલોકન કર્યું અને કેસના રેકૉર્ડ પરના ફરિયાદ પક્ષના સમગ્ર પુરાવાનું પુનઃમૂલ્યાંકન કર્યું છે.

૫. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદ પક્ષે આઠ સાક્ષીઓની તપાસ કરી છે અને છ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ પર આધાર રાખ્યો છે અને સાક્ષીઓ, મુખ્યત્વે ફરિયાદી અને પંચ સાક્ષીઓની જુબાનીઓમાં મહત્વપૂર્ણ વિરોધાભાસો છે. ફરિયાદી અને પંચ સાક્ષી હોસ્ટાઈલ થઈ ગયા છે અને તેમની ઉલટતપાસ દરમિયાન પણ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપતો કોઈ પુરાવો રેકૉર્ડ પર આવ્યો નથી. માંગણી સાબિત કર્યા વિના માત્ર આરોપી પાસેથી ચલણી નોટોની રિકવરી થવી એ પીસી એક્ટ હેઠળ ગુનો બનતો નથી અને મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીઓ એટલે કે ચાકુબભાઈ વાલીભાઈ ઉર્ફે બાબુભાઈ અને પોલીસ ચોકી પર હાજર રહેલા પોલીસ કોન્સ્ટેબલ મહેશભાઈની ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી નથી. આરોપીનો બચાવ એવો છે કે ફરિયાદીના સંબંધીઓ સામે અપીલકર્તા દ્વારા નોંધાયેલા ચેપ્ટર કેસના વળતા પ્રહાર તરીકે આ કેસ કરવામાં આવ્યો છે પરંતુ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે તેને ધ્યાનમાં લીધો નથી. તદુપરાંત, એન્થ્રેસીન પાવડરના ઉપયોગમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે ફ્લોરોસન્ટ

વાદળી રંગના બદલે ચલણી નોટો પર આછો બદામી ચમકદાર રંગ જોવા મળ્યો હતો અને આ દર્શાવે છે કે એન્થ્રેસીન પાવડરનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો નહોતો. વિવાદાસ્પદ ચુકાદો અને હુકમ ભૂલભરેલો અને ગેરકાયદેસર છે અને ખામીઓ તથા અનિયમિતતાઓથી ભરેલા ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાના આધારે આરોપીને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં અને તેથી ઈષસિદ્ધિનો ચુકાદો અને હુકમ રદ કરવો જોઈએ અને આરોપીને તમામ ગુનાઓમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકવા જોઈએ.

૫.૧ અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી બ્રિજેશ કે. રામાનુજ વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી દેવાંશ કક્કડે તેમના કેસના સમર્થનમાં એઆઈઆર ૨૦૧૬ એસસી ૨૮૮ માં નોંધાયેલા ક્રિશન ચંદર વિરુદ્ધ દિલ્લી રાજ્ય ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.

૬. રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન એ.પી.પી. સુશ્રી જિરગા ઝવેરીએ રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદ પક્ષે વ્યાજબી શંકાથી પર કેસ સાબિત કર્યો છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે તમામ પુરાવાઓનું તેના સાચા પરિપ્રેક્ષ્યમાં યોગ્ય મૂલ્યાંકન કર્યું છે. ચુકાદા અને હુકમમાં કોઈ હસ્તક્ષેપના આદેશની જરૂર નથી અને અપીલકર્તાની અપીલ ફગાવી દેવી જોઈએ તથા દોષસિદ્ધિનો ચુકાદો અને હુકમ બહાલ રાખવો જોઈએ.

૭. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રેકૉર્ડ પર ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓનું વિશ્લેષણ કરતાં પહેલાં, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા અસંખ્ય ચુકાદાઓમાં સ્થાપિત ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોનો પુનરોચ્ચાર કરવો આવશ્યક છે અને પ્રથમ મૂળભૂત સિદ્ધાંત એ છે કે ફરિયાદ પક્ષે પોતાનો કેસ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવો જરૂરી છે અને ફરિયાદ પક્ષ બચાવ પક્ષની નબળાઈઓનો કોઈ લાભ મેળવી શકે નહીં. બીજો મૂળભૂત સિદ્ધાંત એ છે કે ફોજદારી ટ્રાયલમાં, જ્યાં સુધી ફરિયાદ પક્ષના પુરાવા પરથી આરોપી સામે વ્યાજબી શંકાથી પર ગુનો સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી આરોપીને નિર્દોષ માનવામાં આવે છે અને ત્રીજો મૂળભૂત સિદ્ધાંત એ છે કે સાબિતીનો ભાર ક્યારેય ફરિયાદ પક્ષ પરથી ખસતો નથી.

૮. કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતો મુજબ, દોષસિદ્ધિની અપીલોમાં, જ્યારે અપીલ અદાલતને જણાય કે તથ્યોના તારણો સંપૂર્ણપણે ભૂલભરેલા અભિગમ પર આધારિત હતા અને દલીલોનો મૂળ આધાર સાચા પરિપ્રેક્ષ્યમાં નહોતો તથા સાક્ષીઓના પુરાવાની આંતરિક યોગ્યતા ધ્યાને લેવામાં આવી નહોતી અને ટ્રાયલનો નિકાલ સ્પષ્ટ ભૂલ અને ગંભીર ખામીઓને મંજૂરી આપીને વિકૃત રીતે કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે અપીલ અદાલત હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે અને દોષસિદ્ધિના ચુકાદા અને હુકમને રદ કરી શકે છે. દોષસિદ્ધિની અપીલમાં જે ગુણદોષ પરનું તારણ છે તેમાં આ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે રેકૉર્ડ પર

ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને તેનું ઝીણવટપૂર્વક વિશ્લેષણ કર્યા પછી જ નિર્ણય કરવો અનિવાર્ય છે અને તેથી, ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા સમગ્ર પુરાવાનું ઝીણવટપૂર્વક વિશ્લેષણ અને પુનઃમૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું છે.

૯. શરૂઆતમાં જ, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા ક્રિશન ચંદર (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનોનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, જેમાં પેરા ૩૪ અને ૩૫ માં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

૩૪. કાયદાની સુસ્થાપિત સ્થિતિ છે કે પીસી એક્ટની કલમ ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતા કલમ ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે લાંચની રકમની માંગણી અનિવાર્ય શરત છે. આ જ કાનૂની સિદ્ધાંત આ અદાલત દ્વારા બી. જયરાજ (ઉપરોક્ત), એ. સુબેર (ઉપરોક્ત) અને પી. સત્યનારાયણ મૂર્તિ (ઉપરોક્ત) ના કેસોમાં સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો છે જેના પર અપીલકર્તા વતી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે યોગ્ય રીતે આધાર રાખ્યો છે. બી. જયરાજ કેસ (ઉપરોક્ત) નો સંબંધિત પેરા ૭ નીચે મુજબ વાંચી શકાય છે:

"૭. જ્યાં સુધી કલમ ૭ હેઠળના ગુનાનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, કાયદામાં એ સુસ્થાપિત સ્થિતિ છે કે સદરહુ ગુનો બનવા માટે ગેરકાયદેસર અવેજની માંગણી અનિવાર્ય શરત છે અને ચલણી નોટોની માત્ર રિકવરી કલમ ૭ હેઠળનો ગુનો બનાવી શકતી નથી જ્યાં સુધી એ તમામ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત ન થાય કે આરોપીએ તે લાંચ હોવાનું જાણીને સ્વેચ્છાએ નાણાં સ્વીકાર્યા હતા. ઉપરોક્ત સ્થિતિ આ અદાલતના કેટલાક ચુકાદાઓમાં સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરવામાં આવી છે. ઢ્રષ્ટાંત તરીકે સી.એમ. શર્મા વિરુદ્ધ આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય અને સી.એમ. ગિરીશ બાબુ વિરુદ્ધ સી.બી.આઈ. ના નિર્ણયનો સંદર્ભ લઈ શકાય છે."

પી. સત્યનારાયણ મૂર્તિ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, આ અદાલત દ્વારા નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું:

"૨૧. કેરળ રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ સી.પી. રાવ માં, આ અદાલતે આ જ ગુનાઓ સંદર્ભે પોતાના અગાઉના ચુકાદાનો પુનરોચ્ચાર કરતાં ઠરાવ્યું હતું કે માત્ર રિકવરી પોતાનામાં આરોપી સામેનો આરોપ સાબિત કરશે નહીં અને લાંચની ચુકવણી સાબિત કરવા માટેના કોઈ પુરાવાના અભાવે અથવા આરોપીએ તે લાંચ હોવાનું જાણીને સ્વેચ્છાએ નાણાં સ્વીકાર્યા હતા તે દર્શાવવાના અભાવે દોષસિદ્ધિ ટકી શકે નહીં.

૨૨. અધિનિયમની કલમ ૭ અને ૧૩ ની અનિવાર્ય પૂર્વશરતોને સમજવા માટે આ અદાલત દ્વારા તાજેતરના એક નિવેદનમાં, બી. જયરાજ માં સ્પષ્ટ શબ્દોમાં ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે કે માંગણીની સાબિતી વિના આરોપી પાસેથી ચલણી નોટોનો માત્ર કબજો અને રિકવરી અધિનિયમની કલમ ૭ તેમજ ૧૩(૧)(ડી)(૧)&(૨) હેઠળનો ગુનો સ્થાપિત કરશે નહીં. એવું પ્રતિપાદિત કરવામાં આવ્યું છે કે ગેરકાયદેસર અવેજની માંગણીની કોઈ સાબિતીના અભાવે, કોઈ મૂલ્યવાન વસ્તુ અથવા આર્થિક લાભ મેળવવા માટે ભ્રષ્ટ્ર કે ગેરકાયદેસર સાધનોનો ઉપયોગ અથવા રાજ્યસેવક તરીકેના પદનો દુરુપયોગ સાબિત થયેલો ગણી શકાય નહીં. આમ, માંગણીની સાબિતી અધિનિયમની કલમ ૭ અને ૧૩ હેઠળના ગુના માટે અનિવાર્ય આવશ્યકતા અને સર્વોપરી આદેશ હોવાનું ઠરાવવામાં આવ્યું છે. અધિનિયમની કલમ ૨૦ સંદર્ભે, જે તેમાં દર્શાવ્યા મુજબ અનુમાન કરવાની પરવાનગી આપે છે, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે તે માત્ર કલમ ૭ હેઠળના ગુના માટે જ લાગુ પાડી શકાય છે અને અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)(ડી)(૧)&(૨) હેઠળના ગુનાઓ માટે નહીં, ત્યારે તે કોઈ સત્તાવાર કૃત્ય કરવા અથવા ન કરવા બદલ ગેરકાયદેસર અવેજની સ્વીકૃતિની સાબિતી પર પાછા નિર્ભર છે. એ વાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે ગેરકાયદેસર અવેજ સ્વીકારવાની આવી સાબિતી ત્યારે જ અનુસરી શકાય જો માંગણીની સાબિતી હોય. સ્વયંસિદ્ધ રીતે, એવું ઠરાવવામાં

આવ્યું હતું કે માંગણીની સાબિતીના અભાવે અધિનિયમની કલમ ૨૦ હેઠળનું આપું કાનૂની અનુમાન પણ ઊભું થશે નહીં.

૨૩. આમ, ગેરકાયદેસર અવેજની માંગણીની સાબિતી એ અધિનિયમની કલમ ૭ અને ૧૩(૧)(ડી)(૧)&(૨) હેઠળના ગુનાનો મુખ્ય આધાર છે અને તેના અભાવે, નિઃશંકપણે તે આરોપ નિષ્ફળ જશે. કથિત રીતે ગેરકાયદેસર અવેજ તરીકે કોઈ રકમની માત્ર સ્વીકૃતિ અથવા તેની રિકવરી, માંગણીની સાબિતી વિના, તેના પોતાના આધારે અધિનિયમની આ બે કલમો હેઠળ આરોપ સાબિત કરવા માટે પૂરતી રહેશે નહીં. પરિણામ સ્વરૂપે, ગેરકાયદેસર અવેજની માંગણી સાબિત કરવામાં ફરિયાદ પક્ષની નિષ્ફળતા ઘાતક નીવડશે અને અધિનિયમની કલમ ૭ અથવા ૧૩ હેઠળના ગુનાના આરોપી વ્યક્તિ પાસેથી માત્ર રકમની રિકવરી તે હેઠળ તેમની દોષસિદ્ધિ તરફ દોરી જશે નહીં."

૩૫. વધુમાં, સતવીર સિંહ વિરુદ્ધ દિલ્લી રાજ્ય (૨૦૧૪) ૧૩ એસસીસી ૧૪૩ ના કેસમાં આ અદાલતે આ મુજબ ઠરાવ્યું છે:

"૩૪. આ અદાલતે કે.એસ. પાંડુરંગા કેસમાં ઠરાવ્યું છે કે આરોપી દ્વારા ગેરકાયદેસર અવેજની રકમની માંગણી અને સ્વીકૃતિ એ ગુનો બનવા માટે

પૂર્વશરત છે, આ સંદર્ભમાં ઉપરોક્ત નિર્ણયમાંથી સંબંધિત પેરા નીચે મુજબ ઉદ્ધૃત કરવામાં આવ્યો છે: (એસસીસી પૃષ્ઠ ૭૪૦-૪૧, પેરા ૩૯)

'૩૯. ગેરકાયદેસર અવેજ તરીકેની રકમની માંગણી અને સ્વીકૃતિ એ અધિનિયમ હેઠળ ગુનો બનવા માટે પૂર્વશરત છે તે બાબત ધ્યાનમાં રાખીને, એ નોંધવું જરૂરી છે કે અધિનિયમની કલમ ૨૦ હેઠળ એક વૈધાનિક અનુમાન છે જેને આરોપી રેકૉર્ડ પર એવા કેટલાક પુરાવા લાવીને રદિયો આપી શકે છે, પછી ભલે તે પ્રત્યક્ષ હોય કે સંજોગોજનક, કે નાણાં અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ નિર્ધારિત હેતુ અથવા ઈનામ સિવાય સ્વીકારવામાં આવ્યા હતા. જ્યારે કોઈ ખુલાસો રજૂ કરવામાં આવે છે, ત્યારે અદાલત અધિનિયમની કલમ ૨૦ હેઠળ તે ખુલાસા પર વિચાર કરવા બંધાયેલી છે અને ખુલાસાની વિચારણા સંભાવનાની પ્રબળતાની એરણે હોવી જોઈએ. તે તમામ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવાની જરૂર નથી. હાલના કેસમાં, અમારું માનવું છે કે આરોપી દ્વારા આપવામાં આવેલ ખુલાસો સ્વીકારવા યોગ્ય નથી અને તદનુસાર, અમે માનીએ છીએ કે તે મુદ્દે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા નોંધાયેલ તારણ અને વડી અદાલત દ્વારા તેને અપાયેલી મંજૂરીમાં કોઈ ભૂલ કાઢી શકાય નહીં.'"

૧૦. આરોપી સામેનો આરોપ સાબિત કરવા માટે ફરિયાદ પક્ષે આંક ૧૦ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી૧ મેલાભાઈ મોહનભાઈ વસાવાની તપાસ કરી છે અને આ સાક્ષી ફરિયાદી છે અને તેમણે જણાવ્યું છે કે હોમગાર્ડ એવા બાબુભાઈની બહેન માછલી ખરીદવા આવી હતી અને તેણે રૂ. ૬૦/- પ્રતિ કિલોના ભાવે એક કિલો માછલી ખરીદી હતી અને ત્યારબાદ બાબુભાઈ તેમના ઘરે આવ્યા હતા અને કહ્યું હતું કે તેમણે માછલીના વધુ પૈસા લીધા છે અને તેમની સામે કેસ કરવાની ધમકી આપી હતી. પોલીસે તેમને બોલાવવા આવતાં તેઓ પોલીસ ચોકી ગયા હતા જ્યાં તેઓ આરોપીને મળ્યા હતા અને તે સમયે આરોપી, બાબુભાઈ અને પોલીસ કર્મચારીઓ પોલીસ ચોકીમાં હતા. આરોપીએ રૂ. ૭૦૦/- ની રકમની માંગણી કરી હતી અને તેમણે બાબુભાઈ - હોમગાર્ડ પાસેથી રૂ. ૫૦૦/- લીધા હતા અને આરોપીને આપ્યા હતા અને બાકીની રૂ. ૨૦૦/- ની રકમ પછીથી ચૂકવવાનું વચન આપ્યું હતું. તેઓ એ.સી.બી. કચેરી ગયા હતા અને ફરિયાદ નોંધાવી હતી. તેમણે રૂ. ૨૦૦/- આપ્યા હતા જે રૂ. ૫૦/- ના દરની ચાર ચલણી નોટો હતી અને પોલીસ કર્મચારી - શંકરભાઈએ કબાટમાંથી થોડો પાવડર કાઢીને ચલણી નોટો પર લગાવ્યો હતો અને પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં બેટરીના પ્રકાશમાં ચલણી નોટો બતાવી હતી અને તેઓ સરકારી વાહનમાં ઝાનોર ગયા હતા. તેઓ અને પંચ સાક્ષી ગયા અને આરોપી પોલીસ સ્ટેશનમાં હતા અને તેઓ પોતે એકલા અંદર ગયા અને પંચ સાક્ષી બહાર ઊભા રહ્યા હતા. તેમણે પાવડરવાળી ચલણી નોટો લીધી અને ટેબલ પર મૂકી અને બહાર ગયા

અને પૂર્વ નિર્ધારિત સંકેત આપ્યો અને આરોપી પણ બહાર આવ્યા. એ.સી.બી. અધિકારીઓ અને પંચ સાક્ષી આવ્યા અને આરોપીએ ભાગવાનો પ્રયાસ કર્યો પરંતુ તેઓ નીચે પડી ગયા અને તેમના પગમાં ઈજા થઈ અને તેથી ડૉક્ટરને બોલાવવામાં આવ્યા અને તેમની સારવાર કરવામાં આવી પરંતુ ટેબલ પર મૂકેલી ચલણી નોટોનું શું થયું તે તેઓ જાણતા નથી. ફરિયાદીને હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે અને તેમણે ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરાયેલી ઉલટતપાસ દરમિયાન સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે પોલીસ દ્વારા પાવડરવાળી ચલણી નોટો કેવી રીતે જપ્ત કરવામાં આવી તે તેઓ જાણતા નથી અને ચલણી નોટો પર કોઈ નિશાનો કરવામાં આવ્યા ન હતા. મુદ્દામાલ ચલણી નોટો એ જ હતી કે કેમ જે તેમણે એ.સી.બી. પોલીસ સમક્ષ રજૂ કરી હતી તે તેઓ કહી શકતા નથી અને જ્યારે તેઓ આરોપીને રકમ આપવા ગયા ત્યારે આરોપીએ કોઈ રકમની માંગણી કરી ન હતી. તેમની હાજરીમાં કોઈ પંચનામું કરવામાં આવ્યું ન હતું અને શાળામાં પટાવાળા તરીકે નોકરી કરતા એક સંબંધીએ તેમને એ.સી.બી. વિશે માહિતી આપી હતી અને ફરિયાદ કરવામાં પણ મદદ કરી હતી. જ્યારે તેઓ ફરિયાદ નોંધાવવા ગયા ત્યારે પંચ સાક્ષીઓ પહેલેથી જ એ.સી.બી. કચેરીમાં બેઠા હતા અને હકીકતમાં આરોપીએ બાબુભાઈ સાથે તેમનો કેસ પતાવવામાં મદદ કરી હતી.

૧૦.૧ ફરિયાદ પક્ષે આંક ૧૩ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી૨ નીતિશરાજસિંહ ડાહ્યાભાઈ સોલંકીની તપાસ કરી છે અને આ સાક્ષી એ સત્તાધિકારી છે જેમણે કેસ ચલાવવાની મંજૂરી આપી છે જે આંક ૧૪ પર રજૂ કરવામાં આવી છે.

૧૦.૨ ફરિયાદ પક્ષે આંક ૧૫ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી૩ શંકરભાઈ અંબાલાલ પટેલની તપાસ કરી છે અને આ સાક્ષી એ.એસ.આઈ., એ.સી.બી. પોલીસ સ્ટેશન, ભરૂચ છે જેઓ રેઈડિંગ પાર્ટીના સભ્ય હતા અને તેમણે ફરિયાદ પક્ષના કેસને સંપૂર્ણ સમર્થન આપ્યું છે. સાક્ષીએ એન્થ્રેસીન પાવડર અને અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પનો પ્રયોગ કર્યો હતો અને તેમણે બનેલી ઘટનાઓનો સમગ્ર ઘટનાક્રમ જણાવ્યો છે. સાક્ષીએ ત્યારબાદ જણાવ્યું છે કે ફરિયાદીએ પૂર્વ નિર્ધારિત સંકેત આપ્યા પછી રેઈડિંગ પાર્ટીના સભ્યો ધસી ગયા અને તે સમયે આરોપી દક્ષિણ તરફ દોડ્યા અને ત્યાં પથ્થરો તૂટેલા હોવાથી તેઓ નીચે પડી ગયા અને તેમના ડાબા પગમાં ફ્રેક્ચર થયું હતું. તેમના ડાબા હાથમાં રહેલા કાગળો જમીન પર પડી ગયા અને પંચ સાક્ષી નં. ૧ ને ડૂચો વળેલા કાગળો ઉપાડવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું. ડૉ. વિજયભાઈ એસ. પટેલને બોલાવવામાં આવ્યા અને આરોપીની સારવાર કરવામાં આવી અને અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પની તપાસ કરતાં આરોપીના જમણા હાથના અંગૂઠા અને આંગળીઓ પર એન્થ્રેસીન પાવડરના અંશો જોવા મળ્યા હતા. આરોપી દ્વારા ફેંકવામાં આવેલા કાગળમાં રૂ. ૨૦૦/- ની ચલણી નોટો અને એન્થ્રેસીન પાવડરના અંશો પણ હતા. સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું છે કે

ફરિયાદીએ પાવડરવાળી ચલણી નોટો આરોપીને આપી હતી અને આરોપીએ તેમને તે ટેબલ પર મૂકવા કહ્યું હતું અને તે સમયે આરોપીએ પાવડરવાળી ચલણી નોટો ઉપાડીને કોરા કાગળમાં મૂકી હતી અને તે સમયે ફરિયાદીએ પૂર્વ નિર્ધારિત સંકેત આપ્યો હતો. ઉલટતપાસ દરમિયાન સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે જ્યારે તેઓ ગયા ત્યારે આરોપી પોલીસ ગેટમાં ન હતા અને આરોપીના પેન્ટ કે શર્ટના ખિસ્સામાંથી કોઈ ચલણી નોટો મળી ન હતી. તેમણે આરોપી સાથે કોઈ વાતચીત કરી ન હતી અને આરોપીને સારવાર માટે સિવિલ હોસ્પિટલ, ભરૂચ ખાતે દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. ઝાનોર પોલીસ ગેટમાં અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પ ચાલુ કરવામાં આવ્યો ન હતો.

૧૦.૩ ફરિયાદ પક્ષે આંક ૧૮ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીજ પ્રતાપભાઈ ખતરીયાભાઈની તપાસ કરી છે અને આ સાક્ષી શેડો સાક્ષી છે અને તેમણે ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું છે અને જણાવ્યું છે કે જ્યારે તેઓ ફરિયાદી સાથે પોલીસ સ્ટેશન ગયા ત્યારે આરોપીએ રૂ. ૨૦૦/- ની રકમની માંગણી કરી હતી જે ફરિયાદી દ્વારા આપવામાં આવી હતી અને આરોપીએ ફરિયાદીને તે ટેબલ પર મૂકવા કહ્યું હતું. આરોપીએ એક કોરો કાગળ લીધો અને ફરિયાદી પાસેથી જમણા હાથે ચલણી નોટો લીધી, તેને વાળી અને તેમના ડાબા હાથમાં રહેલા કોરા કાગળમાં મૂકી અને તે સમયે ફરિયાદીએ પૂર્વ નિર્ધારિત સંકેત આપ્યો. આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરાયેલી ઉલટતપાસ દરમિયાન સાક્ષીએ

જાણાવ્યું છે કે રૂ. ૨૦૦/- ના ગેરકાયદેસર અવેજ અંગે ફરિયાદી સાથે કોઈ વાતચીત થઈ ન હતી અને તેમણે ફરિયાદી અને આરોપી વચ્ચેની કોઈ વાતચીત સાંભળી ન હતી. આરોપી નીચે પડી ગયા ત્યારે તેમણે કોઈ કાગળ જોયો ન હતો અને તેમણે માત્ર એ.સી.બી. અધિકારીના કહ્યા મુજબ સહી કરી આપી હતી. અધિકારી - કોરલવાલા ભરૂચ એ.સી.બી. કચેરીમાં પંચનામું લખતા હતા અને તેમણે પંચનામું વાંચ્યું ન હતું. વળી સાક્ષીએ સ્પષ્ટપણે જાણાવ્યું છે કે તેમણે એ.સી.બી. કચેરીમાં પંચનામા પર સહી કરી હતી અને તે સમયે અન્ય પંચ દિનેશભાઈએ પણ સહી કરી હતી. કોરલવાલા સાહેબે જ્યાં જ્યાં સહી કરવાનું કહ્યું હતું તે તમામ જગ્યાએ તેમણે સહી કરી હતી.

૧૦.૪ ફરિયાદ પક્ષે આંક ૨૧ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી પ ડૉ. વિજયભાઈ સુદામભાઈ પટેલની તપાસ કરી છે અને આ સાક્ષીએ જાણાવ્યું છે કે તારીખ ૨૧.૦૩.૧૯૯૯ ના રોજ તેમને પોલીસ સ્ટેશનમાં બોલાવવામાં આવ્યા હતા અને તેઓ ઝાનોર પોલીસ ગેટ પર ગયા હતા અને આરોપીને પગમાં ઈજા થઈ હતી. તેમણે પગ પર પાટો બાંધ્યો હતો અને તેમને ફેક્ચર જેવું લાગતાં તેમણે તેમને ભરૂચ સિવિલ હોસ્પિટલ લઈ જવાની સલાહ આપી હતી. આ સાક્ષીને હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે અને તેમણે ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને ઉલટતપાસ દરમિયાન તેમણે જાણાવ્યું છે કે તેમણે આરોપીને માત્ર પ્રાથમિક સારવાર આપી હતી. ઝાનોર પોલીસ ગેટમાં બીજી કઈ પ્રક્રિયા કરવામાં

આવી રહી હતી તે અંગે તેઓ જાણતા નથી અને જ્યારે તેમણે આરોપીની તપાસ કરી ત્યારે તેઓ ખૂબ પીડામાં હતા અને યોગ્ય રીતે બોલી શકતા ન હતા.

૧૦.૫ ફરિયાદ પક્ષે આંક ૨૨ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ દિનેશભાઈ ગોવિંદજી સુમરાની તપાસ કરી છે અને આ સાક્ષી પંચ સાક્ષી છે જેઓ રેઈડિંગ પાર્ટીના સભ્યો સાથે હતા. આ સાક્ષીએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું છે અને પંચ સાક્ષી તરીકે બોલાવવામાં આવ્યા ત્યારથી લઈને ટ્રેપ સુધીની તમામ બનેલી ઘટનાઓનું વર્ણન કર્યું છે. ઉલટતપાસ દરમિયાન સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે અગાઉ તેઓ વર્ષ ૧૯૯૯ માં વાલિયા કેસમાં સાક્ષી તરીકે ગયા હતા અને શ્રી કોરલવાલા એ.સી.બી. ઇન્સ્પેક્ટર હતા. તે ટ્રેપમાં પણ પંચનામું, એન્થ્રેસીન પાવડર અને અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પની પ્રક્રિયા કરવામાં આવી હતી અને વાલિયાના અસફળ ટ્રેપ કેસ પરથી તેઓ એન્થ્રેસીન પાવડર અને અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પની લાક્ષણિકતાઓ જાણતા હતા. તેઓ વાલિયા ખાતે રેઈડ માટે એ.સી.બી. અધિકારી સાથે ગયા હતા ત્યારથી એ.સી.બી. કચેરીના હેડ કોન્સ્ટેબલ સીતારામને ઓળખે છે અને ઝાનોર ખાતેની રેઈડ માટે પણ ગયા હતા. તેઓ એ.સી.બી. કેસમાં પંચની પ્રક્રિયાથી સારી રીતે વાકેફ છે. એ.સી.બી. કચેરીમાં કોન્સ્ટેબલ સિંગાભાઈ પંચનામું લખતા હતા જે શ્રી કોરલવાલા દ્વારા લખાવવામાં આવી રહ્યું હતું અને તેમણે શ્રી કોરલવાલાના કહ્યા મુજબ સહી કરી હતી. ઝાનોર પોલીસ ગેટની અંદર

શું બન્યું તે તેઓ જાણતા નથી અને પંચનામાનો બીજો ભાગ પણ શ્રી કોરલવાલા દ્વારા લખાવવામાં આવ્યો હતો અને સિંગાભાઈ દ્વારા લખવામાં આવ્યો હતો.

૧૦.૬ ફરિયાદ પક્ષે આંક ૩૪ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૭ નરેશચંદ્ર ભીખાભાઈ કોરલવાલાની તપાસ કરી છે અને આ સાક્ષી ટ્રેપ ગોઠવનાર અમલદાર છે જેમણે ફરિયાદીની ફરિયાદ નોંધી હતી અને ત્યારબાદ ટ્રેપની વ્યવસ્થા કરી હતી. સાક્ષીએ બનેલી ઘટનાઓનો સમગ્ર ઘટનાક્રમ જણાવ્યો છે અને આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરાયેલી ઉલટતપાસ દરમિયાન સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ફરિયાદી અને બાબુભાઈ વચ્ચે સમાધાન થઈ ગયું હતું અને તે અંગે તેમને જાણ કરવામાં આવી ન હતી અને ફરિયાદી તથા પંચ સાક્ષી નં. ૧ દ્વારા પંચનામું લખાવવામાં આવ્યું હતું અને જમાદાર સિંધાભાઈ તે લખતા હતા.

૧૦.૭ ફરિયાદ પક્ષે આંક ૪૯ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૮ રમણભાઈ લક્ષ્મણભાઈ પરમારની તપાસ કરી છે અને આ સાક્ષી તપાસ કરનાર અમલદાર છે જેમણે સંબંધિત સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા હતા અને સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ ચાર્જશીટ દાખલ કરી હતી. ઉલટતપાસ દરમિયાન સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ચાકુબઅલી પટેલ ઉર્ફે બાબુભાઈ અને મહેમૂદાબેનની ફરિયાદના કારણે આ કેસ શરૂ થયો હતો અને તેઓ મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીઓ છે અને ચાર્જશીટમાં તેમને સ્વતંત્ર

સાક્ષીઓ તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા છે. ફરિયાદી અને બાબુભાઈ વચ્ચેના ચેપ્ટર કેસમાં શું બન્યું તેની તેમણે કોઈ તપાસ કરી નથી.

૧૦.૮ આરોપીના આગળના નિવેદન દરમિયાન આરોપીએ એવો બચાવ લીધો છે કે તેમણે ફરિયાદી અને તેમના સસરા તથા સાસુ વિરુદ્ધ ચેપ્ટર કેસ દાખલ કર્યો હતો અને આરોપીએ આંક ૫૬ પર ચાકુબઅલી ઇસ્માઈલની તપાસ કરી હતી. સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેમની બહેન મહેમૂદા દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી માછલી બાબતે ફરિયાદી સાથે તેમનો ઝઘડો થયો હતો અને ફરિયાદીએ તેમને ગાળો આપી હતી અને તેથી તેઓ ઝાનોર પોલીસ ચોકી ગયા હતા અને ફરિયાદ નોંધાવી હતી. કોન્સ્ટેબલ ફરિયાદીને બોલાવવા ગયા હતા જે પોલીસ ચોકી આવ્યા હતા અને તેમની હાજરીમાં ફરિયાદીએ આરોપીને પૈસા લઈને કેસ પતાવી દેવા કહ્યું હતું પરંતુ આરોપીએ ના પાડી હતી. આરોપીએ ફરિયાદી પાસેથી કોઈ રકમની માંગણી કરી ન હતી અને ઉલટતપાસ દરમિયાન સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેઓ ટ્રેપના દિવસે ઝાનોર પોલીસ સ્ટેશન ગયા ન હતા પરંતુ જે દિવસે તેમણે ફરિયાદી વિરુદ્ધ ફરિયાદ નોંધાવી હતી તે દિવસે તેઓ ઝાનોર પોલીસ ચોકી ગયા હતા.

૧૧. ફરિયાદ પક્ષના સમગ્ર પુરાવાનું ઝીણવટપૂર્વક વિશ્લેષણ કરતાં, ફરિયાદીની જુબાનીમાં ફરિયાદીએ જણાવ્યું હતું કે તેમણે પાવડરવાળી ચલણી નોટો ટેબલ

પર મૂકી હતી, જ્યારે પંચ સાક્ષી પ્રતાપભાઈ ખતરીયાભાઈ જણાવે છે કે આરોપીએ પાવડરવાળી ચલણી નોટો લીધી હતી અને તેને તેમના ડાબા હાથમાં રહેલા કોરા કાગળમાં મૂકી હતી. વળી પંચ સાક્ષીએ એમ પણ જણાવ્યું છે કે ફરિયાદી અને આરોપી વચ્ચે ગેરકાયદેસર અવેજ અંગે કોઈ વાતચીત થઈ ન હતી અને ફરિયાદીએ જણાવ્યું છે કે પંચ સાક્ષી બહાર ઊભા રહ્યા હતા અને તેઓ એકલા જ ઝાનોર પોલીસ ગેટમાં ગયા હતા. ફરિયાદમાં ફરિયાદીએ જણાવ્યું છે કે અગાઉ તેમણે બાબુભાઈ પાસેથી રૂ. ૫૦૦/- લીધા હતા અને આરોપીને આપ્યા હતા અને આરોપીએ આંક ૫૬ પર બાબુભાઈ – ચાકુબલી ઈસ્માઈલની તપાસ કરી છે, પરંતુ તે સાક્ષીએ આ બાબતે કંઈ પણ જણાવ્યું નથી. આરોપીના કબજામાંથી ચલણી નોટો મળી આવી હોવાનું દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી અને એવો પુરાવો છે કે આરોપીએ ભાગવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો અને તેઓ પથ્થર સાથે અથડાઈને નીચે પડી ગયા હતા અને તેમના પગમાં ફ્રેક્ચર થયું હતું. તદુપરાંત, પંચનામું લખવામાં મોટા વિરોધાભાસો છે કારણ કે પંચ સાક્ષીએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે પંચનામું પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર શ્રી કોરલવાલા દ્વારા લખાવવામાં આવ્યું હતું અને તે ભરૂચ ખાતેના એ.સી.બી. પોલીસ સ્ટેશનમાં પોલીસ કોન્સ્ટેબલ શ્રી સિંગાભાઈ દ્વારા લખવામાં આવ્યું હતું. એવો પુરાવો પણ છે કે ઝાનોર પોલીસ ગેટમાં અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પની કોઈ તપાસ કરવામાં આવી ન હતી અને સ્વતંત્ર સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી પ ડૉ. વિજયભાઈ સુદામભાઈ પટેલે પણ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને જણાવ્યું છે કે ત્યાં

બનેલી કોઈ પણ પ્રક્રિયા વિશે તેઓ જાણતા નથી અને જ્યારે તેઓ આરોપીની સારવાર કરવા ગયા ત્યારે આરોપી ખૂબ પીડામાં હતા અને તેઓ કંઈ પણ કહેવાની સ્થિતિમાં નહોતા. ફરિયાદ પક્ષના કેસ મુજબ, બાબુભાઈની હાજરીમાં આરોપી દ્વારા અગાઉ માંગણી કરવામાં આવી હતી અને તે સમયે મહેમૂદાબેન પણ પોલીસ ચોકીમાં હાજર હતા પરંતુ અગાઉની કોઈ માંગણી અથવા ટ્રેપ સમયની માંગણી અંગે કોઈ પુરાવો નથી અને બાબુભાઈની તપાસ કરવામાં આવી હોવા છતાં તેમણે માંગણી વિશે કંઈ જણાવ્યું નથી અને મહેમૂદાબેનની ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી નથી. ફરિયાદી – મેલાભાઈ મોહનભાઈ વસાવા અને પંચ સાક્ષી – શંકરભાઈ અંબાલાલ પટેલ બંને હોસ્ટાઈલ થઈ ગયા છે અને તેમણે ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને માંગણીના કોઈ સચોટ, ખાતરીપૂર્વકના અને સ્પષ્ટ પુરાવાના અભાવે, આરોપીને પીસી એક્ટ હેઠળના ગુના માટે દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.

૧૨. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા જેમના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે કિશનચંદ્ર (ઉપરોક્ત) ના કેસના ચુકાદા મુજબ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે લાંચની રકમની માંગણી અનિવાર્ય શરત છે અને પાવડરવાળી ચલણી નોટોની માત્ર રિકવરી પીસી કેસ હેઠળ ગુનો બનતી નથી. પ્રસ્તુત કેસમાં, જ્યાં સુધી રિકવરીનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, પુરાવામાં મોટા વિરોધાભાસો છે અને ફરિયાદીએ જણાવ્યું હતું કે તેમણે

પાવડરવાળી ચલણી નોટો ટેબલ પર મૂકી હતી, જ્યારે અન્ય સાક્ષીઓએ જણાવ્યું છે કે આરોપી જ્યાં અથડાઈને નીચે પડ્યા હતા તે જગ્યાએ ફૂયો વળેલા કાગળમાંથી પાવડરવાળી ચલણી નોટો મળી આવી હતી. કોઈ પણ માંગણી અંગે લેશમાત્ર પુરાવો નથી અને જો એવું માની લેવામાં આવે કે પાવડરવાળી ચલણી નોટો રિકવર કરવામાં આવી હતી, તો પણ પીસી એક્ટની કલમ ૨૦ હેઠળનું અનુમાન ફરિયાદ પક્ષને ઉપલબ્ધ થશે નહીં કારણ કે માંગણી વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થઈ નથી. ફરિયાદ પક્ષ પાસે ચાકુબવલી ઈસ્માઈલ ઉર્ફે બાબુભાઈ અને પોલીસ કોન્સ્ટેબલ મહેશભાઈ કે જેઓ ફરિયાદીને બોલાવવા ગયા હતા અને આરોપીએ જ્યારે અગાઉ માંગણી કરી હતી તે સમયે ઝાનોર પોલીસ ગેટમાં હાજર હતા તેવા સ્વતંત્ર સાક્ષીઓનો પુરાવો હોવા છતાં ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા તેમની તપાસ કરવામાં આવી નથી.

૧૩. ઉપરોક્ત ચર્ચાઓને ધ્યાને લેતાં, ફરિયાદ પક્ષ આરોપી સામેનો આરોપ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું હોવાથી અને અગાઉની માંગણી સાબિત કરવામાં સદંતર નિષ્ફળ ગયું હોવાથી, આ અદાલતના સુવિચારિત મતે, પીસી એક્ટ હેઠળ અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિ લાગુ કરી શકાઈ ન હોત. અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિને સમર્થન આપે તેવો કોઈ વિશ્વસનીય પુરાવો નથી અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદ પક્ષના પુરાવાનું યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં મૂલ્યાંકન કરવામાં થાપ બાધી છે અને ખોટા નિષ્કર્ષ પર પહોંચીને અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવ્યા છે. સમગ્ર

પુરાવો વિરોધાભાસી છે અને સંતોષકારક હોવાથી ઘણો દૂર છે તથા તેમાં હસ્તક્ષેપની જરૂર છે અને તેથી અપીલ સફળ થાય છે અને સ્પેશિયલ કર્પ્શન કેસ નં. ૬/૧૯૯૯ માં તારીખ ૩૦.૦૭.૨૦૦૫ ના રોજ વિદ્વાન સ્પેશિયલ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ નં. ૫, ભરૂચ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો વિવાદાસ્પદ દોષસિદ્ધિનો ચુકાદો અને હુકમ રદબાતલ અને બાતલ કરવામાં આવે છે. અપીલકર્તાને તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં આવે છે.

૧૪. જામીન ખત રદ થાય છે. યોગ્ય ચકાસણી પછી અપીલકર્તાને દંડ પરત કરવાનો રહેશે. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી તુરંત ટ્રાયલ કોર્ટને પરત મોકલી આપવામાં આવે.

વાસિમ એસ. સૈયદ

(એસ. વી. પિન્ટો, ન્યાયમૂર્તિશ્રી)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement

shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.